

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino. Reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/I. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko politiško glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1'50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2'50 od petih vrst. Inerdatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Proti demoralizaciji v šolski upravi.

Sami moramo dvigniti službeno moralo in vrednost svojega strokovnega in poklicnega dela! — Boj proti demoralizaciji mora izvesti učiteljstvo samo. — Brez službene morale ne bo stanovske morale in discipline. — Največ odločitve je v naših rokah.

»Dan za dnem prihaja učiteljstvo skoro trumoma k prosvetnemu oddelku z najrazličnejšimi prošnjami, vprašanji itd., ki največkrat nimajo nobene podlage in ne bi bilo treba zaradi njih osebne zglasitve.

Dasi sta za sprejemanje strank določena le vsak terek in četrtek v tednu in je to na vseh vratih napisano, se vendar obiski vrste neprestanjo, da je vsako mirno in nemoteno poslovanje referentov malone onemogočeno.

Zahteve teh nešteti obiskovalcev so prevečkrat neizvedljive in pretirane, njih utemeljitve so stvarno nezadostne, včasih pa si hoče kdo pomagati tudi s tem, da začne črniti svojega tovariša ali svojo tovarišico, kar je seveda za prošnika najslabše priporočilo.

Mnogotere zadeve so tako malenkostne, da bi zaradi njih nikomur ne bilo treba trošiti časa in denarja za pot v Ljubljano, ker bi vse to lahko stranke opravile doma pri šolskem upravitelju in pri svojem nadzorniku.

To razvado je treba odpraviti. Zato odrejam:

Vsaka učna oseba, ki hoče v resni zadevi, ki je ne more urediti doma, k prosvetnemu oddelku v Ljubljano, se mora pri dotičnem referentu zglasiti ob dne, ki so določeni za sprejemanje strank, s pismeno izjavo svojega upravitelja(ice), da ima dopust, oziroma pristojnega sreskega šolskega nadzornika, da je njena pot v Ljubljano neizogibno potrebna.

Kdor se posled ne bi mogel izkazati s tako izjavo, tega ne bo sprejel noben referent in uradnik prosvetnega oddelka.

Oddok prosv. odd. v Ljubljani, št. 6354 od 20. avg. 1926.

Demoralizacija v šolski upravi deluje zelo vznemirljivo na učiteljske vrste in ubija avtoriteto oblasti sami ter onemogočuje dvig šolstva in prosvete.

V čem pa obstoja demoralizacija v šolski upravi? V poedinih slučajih, ki s ponavljanjem demoralizujejo in korumpirajo učiteljstvo. Pa ne samo s partizansko pristranostjo, tudi z napačnim uradnim postopkom se vrši in pospešuje demoralizacija ter se hote ali nehote korumpira učiteljstvo.

Demoralizacija se pospešuje n. pr., če se izroči dekret o imenovanju direktno prošilcu in se o tem ne obvesti ne nadzornik in ne šolski upravitelj, tako da je nadzornik presenečen, ko pride v

razred in najde v razredu novo učno osebo, o katere namestitvi ni vedel ničesar.

Demoralizacija se pospešuje, če se pri oddaji službenih mest ne postopa točno po predpisih za nameščanje ob razpisu.

Demoralizacija se pospešuje, če se na boljša službena mesta, ki bi morala biti praviloma razpisana, namešča stalno učiteljstvo brez razpisa po členu 71 čin. zakona.

Demoralizacija se pospešuje, če se službeno mesto, ki je bilo razpisano, odda preden je namestitilna komisija izvršila razpored oz. predlog za ministrstvo, učni osebji, ki je ali pa ni prosila za dotično službeno mesto.

Demoralizacija se pospešuje, če se jemlje v postopek prošnja za službeno mesto ali v drugih slučajih, ki ni bila predložena instančnim potom in o kateri podrejeni neposredni uradi ne vedo ničesar.

Demoralizacija se pospešuje, če podrejeni uradi ne izvršujejo nalogov nadrejenih oblasti, če zadržujejo dekrete ali podobno.

Demoralizacija se pospešuje, če pride uradnik k višjemu uradu preko nižjih oblasti razlagati morebitne pogrške svojega predstojnika, ne da bi se vsaka taka izjava takoj vzela na zapisnik in bi se ne zasljal prizadeti.

Demoralizacija se pospešuje, če se na pritisk politiških strank odstavljajo nadzornike, ne da bi se imelo proti njim kak tehten služben argument in ne da bi se jih prej zaslišalo in potom disciplinskega pravoreka izvršilo izmeno.

Demoralizacija se pospešuje, če se stalno učiteljstvo v obliki kazenskega premeščanja premešča brez zaslišanja prizadetega, brez disciplinskega postopka in brez disciplinskega pravoreka.

Demoralizacija se pospešuje, če predstojniki ne obrazložijo napak podrejenemu uradništvu, a jih upoštevajo v svojih poročilih nadrejenim oblastem; če se službeni pogrški prezro brez potrebnega opomina in ugotovitve napram kršilcu.

Demoralizacija se pospešuje, ako se pri službenih zadevah in nameščanjih zaslišujejo in upoštevajo mnenja, ki jih po-

dajejo lajki, ki so povsem subjektivna in brez zveze s službenimi dolžnostmi.

Demoralizacija se pospešuje, če se pri službenih zadevah upošteva predvsem izvenslužbeno delovanje in se službeno, šolsko delo zastavlja pri nameščanjih in v drugih slučajih.

Demoralizacija se pospešuje, če vsebuje vsa naša prosvetna politika le-personalno prosvetno politiko, s čimer se ruši mirno delo učiteljstva in če se pri tem zastavlja druge šolske in prosvetne naloge. Nujno potrebne bi nam bile posvetovalne šolske korporacije, potom katerih bi se ventilirala in dvigala tudi druga šolska in prosvetna vprašanja.

— Gre za dvig službene morale; gre za povzdigo službenega, strokovnega in poklicnega dela; gre za dvig šolstva in prosvete!

Na razmerah, ki so nastale, je deloma krivo tudi učiteljstvo samo in kolikor je samo sokrivo, je sedaj tudi učiteljstva samega dolžnost, da izboljša zopet razmere in stori v poedinih slučajih vse, da zopet dvigne službeno moralo, da samo neizprosno zavrača zastavljanje strokovnega in poklicnega dela in da samo zahteva tak postopek v vseh zadevah, ki bo služil v proseh in dvig šolstva in prosvete.

Vzpostaviti je treba zopet službeno instančno pot in sami bomo morali skrbeti, da bomo bičali vsako postopanje, ki bo kršilo instančno pot in zahtevali od nadrejenih oblasti da same zavrnejo in onemogočijo vsak tak slučaj. Sreskim šolskim nadzornikom in upraviteljem je vrniti njih avtonomni delokrog pravice, v katerem bodo lahko sami odločali, pri centralnih oblastih pa je treba urediti enoten

in konsekventen postopek. Višjih instanc dolžnost je, opozarjati vsakogar na dolžnost, iskati v prvi vrsti pojasnil v službenih zadevah pri nižjih instancah in le v slučaju če one uvidijo nujno potrebo osebne intervencije pri višjih oblastih, je to izvesti instančnim potom.

Vprašanje uradne tajnosti je posebno poglavje, ki v marsikaterem pogledu ruši službeno moralo in prinaša nepotrebna razburjenja in zavist v naše stanovske vrste.

Odlok, ki ga prinašamo na čelu članka je prvi korak k izboljšanju razmer, k dvigu službene morale, k povzdigi strokovnega in poklicnega dela in k povzdigi šolstva in prosvete.

Konsekventno izvajanje tega odloka bo pridobilo prosvetnemu uradništvu čas, da se bodo hitreje reševale uradne zadeve, vzpostavilo bo instančno pot, dvignilo avtoriteto in službeno ter stanovsko moralo.

Prvi pogoj pa je, da se zahteva striktno izvajanje te odredbe od zgoraj navzdol in da se jo dosledno izvaja v prvi vrsti pri oblasti, ki jo je izdala.

Organizacija bo ostala v zmislu novih smernic zvesta čuvarica pravičnega in objektivnega postopka napram vsem delom našega stanu in nanjo se lahko obrne vsakdo, ki se mu godi krivica in če se kršijo temelji službene in stanovske morale in discipline.

Prepričani smo, da bo soglašalo z vzpostavitvijo službene in stanovske morale vse učiteljstvo, ki mu je na srcu povzdiga ugleda našega stanu, šolstva in prosvete, ker s tem dvigne vsakdo tudi sebe.

Učiteljstvo na novih potih.

Kot resna organizacija skrbno zasledujemo gibanje v vseh organizacijah drž. nameščencev.

Zavedamo se, da se za svoje duhovne, materialne in pravne interese ne morejo z uspehom boriti drž. nameščenci ene same stroke, pa naj bi bili ti še tako dobro organizirani, ako tudi drž. nameščenci ostalih strok ne razvijajo in utrjujejo svojih organizacij.

Iz žalostne in obupne sedanosti, v kateri je celokupni stan drž. nameščencev v naši državi ponižan in obsojen v tlačanstvo, imamo uprt pogled v bodočnost. **Kajti vemo, da današnje obupno stanje ne more in ne sme večno trajati, ker bi bilo**

to stanje za državo usodepolno. Seveda drž. nameščenci ne smejo zaradi današnjih porazov čakati apatično in s prekrižanimi rokami, da se razmera zboljšajo same od sebe, marveč morajo z vsemi svojimi močmi pospeševati, da se pohujšljiva igra z našim stanom čim prej neha. Proces izlečenja pa morejo pospešiti in dovršiti samo krepke in samostojne strokovne organizacije, ki stoje na sindikalni osnovi in ki so zmožne z energično operacijo izrezati iz svojega telesa vse one škodljive izrastke, ki nimajo z organizacijami strokovnega značaja nobenega opravka, zlasti pa ostudne ture, kjer se zbira gnoj naše smrdljive in zlobne poli-

LISTEK.

Albin Čebular:

Šolske razstave.

(Bela Krajina.)

Vrste se goste, razstave so preobložene, učenec čil in zdrav pred nami, z glavo pokoncu, rdečih lic in s prižganimi očmi..., ki se mu svetijo kakor biser, kajti izpile so ves čar prirode, podobne brezbrežnemu morju, kateremu poznajo skoraj vsako sestavljajočo kapljico, vse do mej, objemajočih šolsko leto, v katerem se je peljal po določeno začrtani poti, se vzpenjal vedno višje, vedno bolj smotreno približeval cilju, dokler se ni dotaknil s srebrnimi perotmi viška. Vsako leto drži na novi strani odprto knjigo prirode, v katero potopimo učenca, da preptiplje ogrodja-okostja in pretehta sladko-izoblikovano oedejo, katera jih ogrinja, polagajoč vanj samosvoj smehljaj in sijaj.

Pota so krepko začrtana, stopinje v kamen vklesane in klini se ne ganejo niti za misel!

Ko se potopimo v izdelke, opazimo v prvem šolskem letu, kaka svoboda diha v razredu. Kakor solnce z mavrico, tako se igra učenec s svojimi odličji, ki mu iz vsakdanje okolice, s prepričanjem, da so

ti izdelki v vsej popolnosti, saj vidi v njih tisto, kar je bistvo, ostalo pa, dasi tudi važno za življenjski počaj, a je nemopri-povedujoče, pa ne vidi-vidi, toda ne za zna tako globoko, zato gre kar enostavno preko. Pač, učencu se zdi, da je kakor v paradizu. Ako bi mu kaj popravili, pa naj-sibo tudi samo z besedo, bi se skoraj raz-jokal, pogledal proč, rekoč: — Oskrunje-valet si!

Pustimo mu zatoraj zlato prostost, netimo v njem ogenj, ki zavzema vedno višje plamene — tako tesno se bo okle-nilo detece risanja, da ga ne bo izpustilo nikdar več; postala bosta najboljša prijateljčka, saj se bo vedno razgovarjal z njim: na tablici, če jo že ni izpodrinil zvezek, na stenah, hišah, v blatu, prahu in srebrnem pesku. Če ga posvarimo in mu ukažemo, naj ne dela povsod njegove čičke-čačke, se mu bosta ulili dve debeli solzi po licu in zapustili nakremženi obraz... Dela prvega šolskega leta vidimo raznovrstna in vsak se jim mora nasmejati, tudi če se ne bi hotel.

Ali že drugo šolsko leto kaže izpremembo! Učenca oklepa z nevidnimi rokami, ga polagoma privablja, izvablja po raznih ovinkih na cesto, mu prične odpirati oči, ga izpopolnjevati, učenec se pa hitro pridružuje, posebno ob risanju živali, ki so mu pač najljubše, ker so izra-žene z najpriprostejšimi karakterističnimi

črtami. Predvaje se obujajo in postajajo v uporabah življenja.

Drobna učenčeva roka, ki izgleda kakor peresce — je okorna, težka. Ako bi jo tehtali po daljši svinčnikovi konici, bi videli, koliko grafitu bi polomili, predno bi prišli do debeline, katera prenese težo ročice —; in kaka razlika je pa ob začetku in koncu šolskega leta! Vse to so pa stali tisočkratni učiteljevi opomini...! skrbna vaja ter pravilno peljanje roke v osi kromolca kakor gibljivosti v zaplestju, saj učitelj, ko vidi hibe, išče njihov izvor; ko ga dobi, potem šele ve vzeti pravi protistrup, katerega učinki so tudi takoj razvidni. Saj tu je poleg snage naša najvažnejša naloga, da naučimo učenca lahkote, da jim roka plava, da drže rahlo svinčnik, ne pa, da se kar poti nad njim, da, nekaterim se zdi celo tako naporno, da drže jezik iz ust... Osnutke in predvaje moramo izpeljavati s približevalnimi tankimi črtami, da vidi učenec nepravilnost ter se ji lahko ogne, nikakor pa ne sme rezati svinčnik papirja! Tudi v tem so pokazale splošno vse razstave skrbno negovanje in pravilno razumevanje — kako lahko bo nadaljevati zgradbo na tak granitni temelji, kjer ne bo treba nikdar več podzidavati!

Brezdvomno je risanje in lepopisje v najtesnejši zvezi, ker pisati se pravi: ri-sati, saj obstoje črke iz poševnic in lokov.

Predvaje pisanja so predvaje risanja in obratno; razlika je samo ta, da sestavljamo pri lepopisju iz predvaj črke, ki so za učenca mrtve, zato se mu zdi tudi lepopisje bolj dolgočasno, medtem ko je pri risanju vse živo, mično, radujoče se.

Kakor je razvidno, se ne uporabljajo predloge, v kolikor so, da bi se vsedel učitelj za mizo, učenec pa prisoval, ampak so le učitelju pot, katera mu je ob razlagi v pomoč, ker navodilni list je za učitelja; kajti učitelj, ki bi dal deci tako predlogo namesto predmetov iz narave, ne bi bil učitelj, ampak morilec! Tudi kasnejši razredi izgovarjajo iste besede, kajti ob tem se učenec dolgočasi, malo pridobi in veliko govori ter neti nemir; risanje mu postane vedno bolj zoperno, ker vidi tisočero črt, ne pozna pa nobeni pomena. Navadno preskoči pomožnice, če jih pa izvrši, so sestavljene sila površno — predmet sam, kako bo izgledal, si lahko mislimo — strašno! Prav za v koruzo, in prepričani bodimo, da ne bo vse leto nobene vrane blizu. Učitelj mora toraj graditi z učenecm ogrodja na tabli z vsestransko razlago in pokazati, da je to okostje bližnjica do najgotovejše popolnosti, toraj vodnica, pomoč. Ogrodje se pa mora izvršiti pri vsakem predmetu, predno se ga obleče, da ni treba nad izvršen izdelek še napisati njegovo ime.

(Dalie prihodnjic.)

Vse šolske knjige in druge šolske potrebščine ima v zalogi knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Zahtevajte cenike!

tike. Ta bacil je namreč tisto nesrečno zlo, ki je inficiral vrste drž. nameščencev in ki je v prvi vrsti kriv, da je naš današnji položaj tako silno obupen.

Nič ni bolj klavrnega in žalostnega na svetu, nego je inteligenten človek — državnik, ki je postal trepetajoč suženj političnih mogotcev, ki je zaslepljen tako zelo, da ne razločuje več med moralnim in nemoralnim, ki v svoji fanatični strasti pozablja na človeško dostojanstvo, se poniža do ostudnih denunciacij in pade slednjič tako daleč, da mu ne zadrhti noben človeški žarek več v duši, kadar ubija eksistence svojih tovarišev in življenja njihovih rodbin. **En odstotek takih drž. nameščencev pritira na kant ugled vsega stanu.**

Da pa bomo mogli drž. nameščenci izlečiti rane, iz katerih krvavimo danes, je potrebno, da se združujejo po svojih strokah v krepka in neodvisna združenja, kjer naj bi se reševali specialne težnje in zadeve drž. nameščencev dotične stroke. **Vsa strokovna združenja pa naj bi se spojila v mogočno Zvezo strokovnih organizacij vseh drž. nameščencev, kjer naj bi se reševale skupne zadeve in ki naj bi bila kulminacija moralnih sil celokupnega našega stanu.** Edino ta sistem organiziranja zamore biti odrešilen za drž. nameščence.

Trnjeva pot slovenskega učiteljstva pred vojno — komu ni znana?

Po svojem posebnem in delikatnem značaju je učiteljska stroka izpostavljena kakor nobena druga osobiti pažnji javnosti, zlasti politični.

Kulturni pojavi v narodu so s političnim gibanjem tako nerazdružljivi, da se interesni sferi obeh često docela krijeta in medsebojno dopolnjujeta. In ako se razvijajo narodne sile nemoteno v normalnem teku in po naravni poti, potem najde kulturna linija vedno svoj aдекватni izraz v politični liniji naroda.

Zato ni čudno, če si prizadeva vsaka politična smer osvojiti v prvi vrsti vse faktorje, ki so merodajni za kulturno življenje naroda. Izrazita, nova politična smer, ki hoče nagloma preobraziti obstoječi družabni red, se nasloni predvsem na kulturo; in ako ta v svoji strukturi ni zmožna, da bi mogla tvoriti temelj novega reda, si ustvari nova politična smer tudi novo kulturo, ki tvori idejno zvezo z njeno smerjo.

To nas uče zlasti nazorno francoska, še bolj pa ruska revolucija, ki je vpregla v svojo politično ideologijo kulturne ustanove in pokrete vseh vrst: od šole, gledišča, literature, glasbe in upodablajoče umetnosti, pa do filma. In vsi ljudje, ki vstvarjajo na novem liku ruske kulture, morajo stati v službi vladajoče politične ideologije, ali pa jim je javno umetniško ustvarjanje onemogočeno.

Slovensko učiteljstvo je stalo do preobrata med dvema glavnima političnima silama, kakor med mlinskimi kamni.

Ta pozicija slovenskega učitelja je našla s svojim tedanjim političnim miljejem vred interpretata celo v slovenski literaturi, v »Hlapcih«, ki jih je napisal Ivan Cankar, ta najčistejši sin slovenskega naroda in bičar vsega, kar je bilo bolnega v slovenskem javnem življenju. In v tej poziciji, v tem miljeju je zalotila slovensko učiteljstvo nova doba, ki je nastala z ujedinjenjem južnih Slovanov v eno državo. In kakor je našla nova doba ves slovenski narod politično nepripravljen, vsled česar je šla slovenska politika svojo staro smer naprej tudi v novi dobi in hodi v tej smeri, ki se prav nič ne razlikuje od one neslavne, pritlikave politične borbe pred dvajsetimi leti, še danes, tako je

hodilo tudi učiteljstvo v svoji organizaciji še vedno ista pota, kakor jih je hodilo v dobi, ko je pisal Cankar »Hlapce«.

Goli slučaj je nanesel, da je novi uradniški zakon oziroma prevedba zalotila učiteljstvo in njegovo organizacijo v okolnostih, ki so imele za posledico, da je učiteljstvo pri prevedbi doseglo prav lepe uspehe. Toda to se je po drugi strani marsičevalo nad učiteljstvom s tem, da so divjale nad tem stanom pobesnele politične persekucije, kadarkoli se je menjal vladni režim. Učiteljske organizacije, ki so bile opredeljene in ki so se naslanjale na program političnih strank, so te persekucije, če ne že naravnost, pa vsaj prikrito podpirale na način, ki bi ga ne mogla zagovarjati nobena strokovna organizacija. Učiteljstvo je molčalo, dokler ni nenadoma v celoti kot stan občutilo ali vsaj slutilo, da plačuje račune nestanovske in nestrokovne politike v svojih organizacijah učiteljstvo samo; danes pripadniki ene, jutri pripadniki druge politične smeri, kar je resno ogrožalo najvitalnejše interese celokupnega stanu. To je rodilo med članstvom UJU odpor proti vodstvu organizacije in njegovemu postopanju. To nezadovoljstvo pa je dalo povod, da se je pričelo v okrajnih učiteljskih društvih na deželi novo gibanje, ki je stremelo za tem, da se učiteljska organizacija emancipira in otrese vseh političnih vplivov ter da se nadomesti strankarska politika v organizaciji s čisto profesionalno politiko. Sad tega zdravega gibanja je bila takozvana deklaracija, za katero je dalo iniciativo učiteljstvo mežiškega okraja.

S to deklaracijo, za katero se je vodila v učiteljski organizaciji med pristaši stare in nove smeri, med antideklaraši in deklarasi ljuta borba, je stopilo slovensko učiteljstvo na novo pot. Tradicije, ki so bile programatične v učiteljski organizaciji izza dobe Cankarjevih »Hlapcev«, so bile zlomljene na letošnji celjski skupščini UJU, ko se je izrekla ogromna večina slovenskega učiteljstva za deklaracijo, ki je dobila tekem večmesečne borbe izčiščeno stilizacijo.

S tem dnem in s tem faktom pa je stopila učiteljska organizacija v naše vrste strokovnih organizacij ostalih drž. nameščencev. S tem ni pridobila samo učiteljska organizacija, temveč tudi naša in sploh vse organizacije drž. nameščencev. Naše vrste so se s tem okrepile številčno in kar je še večjega pomena, pridobile so kvalitativno. Sveža moralna moč učiteljske organizacije bo brezdvomno blagodejno vplivala na vse organizacije drž. nameščencev in na naše javno življenje sploh.

Učiteljski kongres, ki se je vršil ta mesec v Beogradu sicer ni še docela razčistil vprašanja o profesionalni politiki za vse organizacije učiteljskega stanu v naši državi, toda uverjeni smo, da bo nova smer ljubljanskega poverništva osvojila tudi učiteljstvo v ostalih pokrajinah naše države.

Strokovne organizacije drž. nameščencev so dolžne podpirati učiteljstvo na njegovih novih potih v lastnem interesu, v interesu celokupnega stanu drž. nameščencev, v interesu vsega duševnega delavstva naše države, v interesu zatiranih intelektualnih plasti naroda, ki so bile še vsekdar pionir na kulturni zgradbi vsakega naroda.

Mi pozdravljamo učiteljstvo na novi poti, ker je ta njegova nova pot tudi naša pot in ker so njegovi cilji tudi naši cilji. Želimo iskreno, da bi se na tej poti ne ločili nikdar več.

»Poštni Glasnik«, stanovsko in strokovno glasilo Zveze poštinskih organizacij za Slovenijo v Ljubljani, št. 17, z dne 1. sept. 1926.

Škandalozne razmere na državnih šolah v Prekmurju.

Res žalostne so razmere na državnih šolah v Prekmurju.

Znano je, da so dobivale državne osnovne šole tako male kredite, da se ni moglo s temi izhajati, in so jih morali šolski upravitelji zalagati s svojim denarjem in dr.

Z budžetnim letom 1926/27 so se razmere še poslabšale, krediti se izplačujejo četrtletno in se morajo v istem času porabiti, v nasprotnem slučaju zapadejo. Prekoračiti svote, ni dopustno oziroma, ako se jo prekorači, mora šol. upravitelj plačati sam račune.

Kako velike so četrtletne postavke za enorazrednico za stvarne šolske in pisarniške potrebščine: 40 Din (beri štirideset dinarjev), šolarska in učiteljska knjižnica

40 Din, čiščenje uradnih prostorov, t. j. pometanje razreda, ribanje, metle, milo, dimnikar, snaženje greznic 40 Din, učila 40 Din, kurjava in razsvetljava 600 Din. Za dvorazrednico so iste postavke po 60 Din oziroma 900 Din. Koliko se da za ta denar nabaviti lahko izračuna vsakdo sam.

Nahajamo se pred začetkom šol. leta in vse državne šole so brez uradnih knjig in spisov, ker za 40 Din oziroma 60 Din se ne dobi niti razredniških knjig za 1 razred. Razsajala je po Prekmurju epidemija, niti ena šola se ni mogla pobeliti ali vsaj poribati, ker ni kreditov.

Sredi zime se bodo šole zaprle, ker ne bo drv. Opozarjamo vse merodajne činitelje, da ukrepejo vse potrebno, da se nedostatki popravijo.

Nezaslišana krivica učiteljem, potrjenim k vojakom.

Čakal in pričakoval sem, da izpregovori kak drug tovariš besedo o krivici, ki se godi onim mladim učiteljem, ki so dopolnili 21. leto starosti ter bili potrjeni k vojakom. Dovoljujem si namesto prizadetih izpregovoriti par besedi z namenom, da izprevidimo krivico, ki se jim godi kot posledica izvajanja določil čl. 4. točke 5. in čl. 133. točke 10. činov. zakona.

Člen 4. točka 5. pravi: »Drž. uslužbenec ne more postati, kdor je dovršil 21. leto starosti, pa še ni odslužil svojega roka pri vojski ali ni vojaške službe oproščen.« Slično veli člen 133. točka 10., namreč: »Po zakonu samem prestane služba, če dovrši uslužbenec 21. leto starosti, ako po odredbah vojaškega zakona ni odslužil svojega roka ali ni oproščen vojaške službe.«

Že tri leta obstoja činovniški zakon, a šele letos, tretje leto, so iztaknili te krute točke zakona, komaj letos naj bi se izvajale, poprej nepojmovane ali so bile spregledane posledice teh določil. Po odloku velikega župana mariborske oblasti P. br. 4710/1-26 z dne 3. 8. 1926 so morali šolski upravitelji pod osebno odgovornostjo pravočasno prijaviti take slučaje, torej prijaviti učitelje, ki so dovršili 21. leto starosti, pa še niso odslužili po odredbah voj. zakona svojega roka ali niso oproščeni vojaške službe. Take učitelje je pozvati, da iz navedenega vzroka takoj podajo ostavko na drž. službo, ker jim sicer po čl. 133. točka 10 prestane služba.

Po čl. 12. čin. zakona mora vsakdo, kdor vstopi v drž. službo, tozadevni prošnji priložiti potrdilo pristojnega oblastva o ureditvi vojaške obveznosti. Omenjam ta člen, ker prihajajo iz naših učiteljskih ponajveč učitelji, ki v letu mature še ne dopolnijo 21. leta starosti ter v istem letu še ne stopijo v 22. leto starosti. Zato isto leto po čl. 9. zakona o ustroju vojske in mornarice v mirnem času še niso vojaški obvezniki ter po čl. 5. pravila o rekrutovanju niso v istem letu še podvrženi rekrutovanju. Vse to pa ima za posledico, da bodo mladi tovariši učiteljevali eno ali več let, kakor bodo pač že pri prvem ali šele pri naknadnih naborih morda potrjeni k vojakom ter jim bo zato prej ali slej prestala drž. služba. Čuden pojem: ko si potrjen k vojakom in postaneš aktivni državni brambovec, te v priznanje tvoje vojaške sposobnosti, z istočasno ločitvijo od manj ali več ugodnega civilnega življenja in vsaj v pričetku manj udobnim vojaškim življenjem — degradirajo s prestanjem drž. službe. Ali si kot vojak morda v kaki drugi kot državni službi? A najhujše zlo: Dopolnil si 21. leto starosti ter bil potrjen k vojakom; v trenutku izreka »sposoban« si po dobrednem tolmačenju navedenih določil prenehal biti drž.

uslužbenec. Kdaj boš vpoklican, to določijo šele komanda vojnega okruha, morda 1. novembra istega, morda šele drugega leta. Lahko se ti dogodi, da si več mesecev, morda nad 1 leto brez službe in plače. Na tak način nastaja nova vrsta »učiteljev na razpoloženju« brez plače. Šola izgubi učitelje in preden se »od Poncija do Pilata« izvrši imenovanje nove učne osebe, koliko trpi s tem šolski pouk. Ubogi, na cesto vržen učitelj, pa sme le od daleč gledati šolo, je brez dela, pa tudi brez plače in morda celo brez stanovanja. Ljudstvo vse to opazuje in sodi po svoje. Ubogi tak tovariš, zdi se mi, je postal preganjanec države same, države, kateri je in bi rad služil!

Omenim mimogrede, da smatram tolmačenje teh določil po prosvetnem odd. marib. oblasti, namreč, da učitelj, 21 let star in potrjen k vojakom, preneha biti drž. uslužbenec z dnem svoje vojaške potrditve, v smislu navedenih členov čin. zakona popolnoma za pravično, nikakor pa ne za pravično. Utemeljil sem to že poprej. Kriva je pa temu zakonodaja.

Pravilnost tega naziranja je podana v sledečih točkah: 1. Odločilen je časovni moment — dopolnitev 21. leta starosti k vojakom potrjenega učitelja. 2. Odločilno je dejstvo, da takega k vojakom potrjenega učitelja ni več smatrati kot vojaške službe oproščenega, kajti glasom čl. 50. voj. zakona so vojaške službe oproščeni: začasno nesposobni do dovršenega 25. leta starosti, stalno nesposobni in ženske vobče. — Zato pa iz teh dveh točk tim glasneje kriči krutost označenih členov čin. zakona in iz teh dveh točk tudi posnamemo, čemu in kje je treba nastopiti, da dosežemo odpravo te krivice. Doseževa se mi, da zakonodajalci niso mislili tako kruto ozir. niso dogledali nezaslišno krivičnih posledic točnega izvajanja teh določil.

K sklepu: Da čimprej vsaj deloma pridemo v okom novim slučajem izvajanja teh določil naj se izposluje sledeče: Prosvetna oblast naj stopi takoj v stik z vojaško oblastjo, katera izvoli vojaške vpoklice učiteljev določiti v najkrajšem času po rekrutovanju, recimo vsako leto 1. avgusta, do katerega časa je učitelju priznati službo in plačo, za kar bi trebalo seveda tudi odobritve prosv. ministrstva in glavne kontrole. V tem smislu si predstavljam prvi in najkrajši izhod iz tega grozečega položaja mlajšega učiteljstva. V takih in sličnih, naše bitje in živje pretresujočih vprašanjih strnimo naše vrste. Proč z vprašanji in očitki: v katero politično »mavho« spadaš! Od UJU pov. Ljubljana pričakujemo, da v tem vprašanju energično povzdigne svoj glas ter odneha šele ob dosegi uspeha! Mirko Vauda.

Učiteljska Samopomoč.

(Poročal tov. Ivan Kocijančič na obnem zboru dne 18. julija 1926 v Celju.)

(Dalje.)

Pregled članstva. — Pošmrtnine.

Statistika nam kaže:

1. januarja 1923 je bilo 508 članov, posmrtnina 1016 Din. 1. januarja 1924 je bilo 574 članov, posmrtnina 1148 Din. 1. januarja 1925 je bilo 746 članov, posmrtnina 1492 Din. 1. januarja 1926 1705 članov, posmrtnina 8525 Din. 18. julija 1926 je bilo 1936 članov, posmrtnina 9680 Din. V vsi dobi se je dvignilo članstvo za 1428 članov, posmrtnina pa za 8664 Din, kar je skoro desetkratni znesek posmrtnine iz leta 1923. Društvena uprava je nakazala posmrtnine takoj, ko je prejela od dedičev za izplačilo potrebne listine, to je sprejemni list in mrljiški list. Do danes 18. julija 1926 je bilo 119 smrtnih slučajev. Na posmrtninah so prejeli dediči 209.367 Din.

Umrlji člani.

V pretekli dobi je iztrgala smrt iz naših vrst 37 članov, in sicer v letu 1923. 6 članov: Josip Brgant, Grosuplje, Franc Fabinc, Ljubljana, Vida Skalovnik, Kapele, Anton Miklavčič, Kobarid, Emerik Moric, Št. Peter in Andrej Šest, Cerknica; v letu 1924. 6 članov: Milka Baša, Ptuj, Gabrijel Grile, Studenec, Jakob Dimnik, Ljubljana, Martin Šalamun, Ptuj, Ivan Čerar, Črnače in Stjepan Dobrinič. Šot; v letu 1925. 13 članov: Kristina Berthold, Piltaj, Karl Gaischeg, Mari-

bor, Ivan Thuma, Prevalje, Marija Feigel, Slov. Bistrica, Jurij Erker, Stara cerkev, Edvard Bohinc, Ljubljana, Fran Stergar, Ljubljana, Mina Kristl, Slov. Bistrica, Ludovika Borštnik, Ljubljana, Martin Vodec, Maribor, Anton Gselman, Vurberg, Anica Cizej-Brišnik, Orla vas in Janez Stibler, Maribor; v letu 1926. do danes 12 članov: Avgust Tominc, Globoko, Antonija Dedič, Bočna, Ernest Cigoj, Ljubljana, Blaž Tominc, Globoko, Ivan Stukeli, Frankolovo, Ant. Javoršek, Ljubljana, Slava Jakopc, Senovo, Josipina Sivka, Št. Jurij, Ivan Velepčič, Ljubljana, Karolina Wudler, Petrovče, Valentina Jurčec-Bučar, Kostanjevica in Antonija Horvat, Ljubljana.

Prosim Vas, da se v znak počasčenja njih spomina dvignete raz sedežev in jim zaključete: Slava! Vsem preostalim naše iskreno sožalje!

Izključitve (izstopi).

Omeniti mi je še, da je nekaj članov U. S. prav malomarno vršilo svoje društvene dolžnosti. Teh članov niso ganile ne položnice in ne pismeni opomini. Dolžni zneski so bili od dneva do dneva večji. Pri nakazilih posmrtnin je društvo štelu tudi te malomarneže. Končno ni odboru kazalo drugega, da je slabe plačnike — neplačnike izključil iz društva. V vsem času od ustanovitve v letu 1898. do danes je izstopilo ali bilo izključenih 96 članov.

== Šolski upravitelji in upraviteljice, naročite šolske potrebščine pri Učiteljski tiskarni! ==

od tega v zadnji triletni dobi 40 članov in samo v letu 1926. 19 članov. Ti bivši člani U. S. gotovo niso prečitali § 9. d društvenih pravil, pravega tovarištva pa tudi nočejo poznati.

Denarni promet. — Rezervna zaloga.

Kakor je pridobila U. S. v zadnjih letih veliko novih članov, tako je tudi v gmotnem oziru dobro napredovala. To razvidimo iz sledečega: V letu 1923. je

Splošne vesti.

— *Izjava ministra prosvete g. M. Trifunovića o novem šolskem zakonu.* Urednik »Narodne Prosvete« je posetil g. min. prosvete in ga v prvi vrsti prosil pojasnila v zadevi šolskega zakona. Gosp. minister je izjavil, da se sestane narodna skupščina 20. oktobra in na to 1. nov. Nadalje je izjavil: Uvidevam nujno potrebo novega zakona. Imamo več projektov, ki jih hočem proučiti in vzeti iz njih vse najboljše. Glavno je, da smo na jasnem v načelnih vprašanjih n. pr. glede vzdrževanja šol, nadaljevalnega šolstva itd., ostalo je gotovo za dobro redakcijo zakona. Projekt hočem izdelati v sporazumu z učiteljskim Udruženjem, da bo ono lahko vneslo vanj svoje znanje, izkustva in učiteljske zahteve in resolucije. Istočasno, s tem zakonom moramo obravnavati zakon o učiteljskih in srednjih šolah, ker so z njim v organski zvezi.

— *Ministrstvo prosvete* je otvorilo meščanske šole v **Mežici, srez Dravograd, na Rakeku, srez Logatec in v Trbovljah, srez Laško.** Načelno je odločeno, da se premesti mešč. šola iz **Dolnje Lendave v Beltince** (kadar bodo tam prostori).

— *Kaj se plača s članarino?* P. n. članstvu naznanjamo, da odpade od mesečnega organizacijskega prispevka poverjeništvu v znesku Din 11.— na sledeče: na tisk Učit. Tovariša Din 4.50, na tisk Popotnika Din 4.—, na učit. naraščaj Din 1.—, na centralo UJU v Beogradu kot članarina Din 1.— in na Poverjeništvu UJU Ljubljana Din 0.50. Toliko v vrednost, da ne bo mogoče napčnega tolmačenja.

— *Za predlagani sestanek 1. 1919.* upokojenih a potem na dinarsko penzijo prevedenih učiteljev prišlo se je samo 5 tovarišev in 1 tovarišica, vsi iz mariborske okolice; iz ostale Slovenije pa niti eden prizadetih tovarišev. Čudno, gospoda je baje zadovoljna s svojo usodo in res mirno čaka, da bodeta finančno ministrstvo in delegacija prav sama skrbela — kakor se je to svoj čas javno obetalo — da se dolžna razlika izplača. Toda kedaj le? — Nadaljne priglasitve je pošiljati na naslov: I. Ribaršič, nadučitelj v p., Celje, Prešernova ul. 6. II.

† **Paulšek Ivan.** Ko se je dne 11. avg. t. l. po Mariboru nenadoma raznesla žalostna vest, da je v bolnici preminul znan in priljubljeni šolski upravitelj v p., g. Ivan Paulšek, so mi nehote prišle na misel besede sv. pisma, ki pravi: »Tisti, ki so jih mnogo učili v pravici, se bodo svetili kakor zvezde na nebu.« In blagopokojni Ivan Paulšek jih je res mnogo učil, a ne samo otroke, marveč tudi odrasle. — Rojen 1. 1850. v Žalcu, je najprej obiskoval nižjo realko v Celju in nato učiteljske v Zagrebu. Pred dovršenimi študijami je moral k vojakom, da odsluži triletni kadroški rok. Po vojaški službi ga je ljubezen do učiteljskega stanu pripeljala nazaj na učiteljske, kjer je 1. 1876. položil zrelostni izpit. Služboval je 5 let v Št. lju v Slov. goricah in potem celih 40 let v Račjem. — Njegovo učiteljevanje ni bilo posebno prijetno, kajti v Račjem je moral narod šele navaditi na šolo in dolga leta je poučeval razred, ki je štel okrog 150 učencev. Tako težavno delo je mogel dalje časa opravljati le mož, ki je s celim srcem ljubil narod in mladino, ki je čislal svoj stan in ki je bil vrhu tega od narave obdarovan z močnim telesom in krepko voljo. Toda korenjaku Paulšku je bila šolska soba s 150 učenci še preozek delokrog in razširil ga je zato na gospodarsko in narodno polje. Lepi sado nosniki, številni čebelnjaki, požarna bramba, kateri je bil ustanovitelj, in zavednost

bilo 21.717.50 Din denarnega prometa, čisti donos v tem letu 2011.59 Din. V letu 1924. je bilo 52.990.36 Din denarnega prometa, čisti donos v tem letu 14.754.33 Din. V letu 1925. je bilo 527.535.02 Din denarnega prometa, čisti donos v tem letu 105.834.46 Din do danes leta 1926. je bilo 607.261.08 Din denarnega prometa.

Vsa društvena imovina (rezervna zaloga) je znašala 31. decembra 1925 131.796.52 Din.

prebivalstva njegove šolske občine so zanesljive priče njegovega uspešnega izvenšolskega delovanja. S posebno vnemo je gojil čebelice. Njegova ljubezen do teh živalic je bila nekaj naravnega; bil je sam marljiv kakor čebelica, ljubil je lepo proro, kakor jo ljubijo čebelice in imel je smisel za skupnost kakor one. Čebelarstvo je razširil daleč izven svojega šolskega okoliša in smemo ga imenovati apostola umnega čebelarstva v zahodnjem delu Dravskega polja in iztočnega Pohorja in gotovo bi bil danes marsikateri kraj brez čebel, ako bi jih ne bil pokojnik ljudem naravnost vsiljeval. Mnogobrojne znanice in prijatelje je učil s svojim vzgledom in ljubeznivo besedo, kako mora človek živeti, da izpolni svojo življensko nalogo in da je srečen on in njegova okolica. Resnično veselje je zavladovalo povsod, kamor je prišel. Bilo je, kakor bi bil prinesel v družbo s pestrih livad dehtečega cvetja in razlil iz svojega blagega srca oživiljajoče žarke. Zato so se dne 13. avgusta na pokopališču v Pobrežju p. M. z bridko žalostjo od njega poslavljali g. soproga in gg. hčerki, zastopniki šolskih oblasti, mnogi tovariši, prijatelji in znanci ter številni njegovi učenci. V ginljivih govorih so ga za njegovo delo zahvaljevali v imenu občine Račje g. poveljnik tamošnje požarne brambe, v imenu prosvetne uprave g. oblastni šolski nadzornik Senkovič in za šolo v Račjem njegov naslednik g. Mohorko. Posebno otožni smo vzeli od njega slovo njegovi tovariši. Nismo klicali običajnih poslovnih besed: »Slava Tvojemu spominu!«, saj njegovo ime se sveti kakor zvezda na nebu, marveč iz naših iskrenih src je kipela vroča želja: »Na svidenje tam gor nad zvezdami!«

S. V.

— *Poverjenike Slov. Šolske Matice* vljudno naprošam, da mi določijo sigurno do 15. oktobra sezname članov svojega poverjeništvu in nanje pripadajoče zneske. — **Pavel Plesničar**, blagajnik Slov. Šolske Matice v Ljubljani.

— *Konservatorij marib. obl.* Dragotin Hasl, Josip Šegula, Zinka Lovrec. — *Upokojitve:* Sotošek Martin, Bežjak Simon, Brumen Anton, Šerbak Ivan, Bajec Alojzij.

— *Imenovanja:* Slov. Bistrica **Janko Korže**, Šoštanj **Miloš Tajnik**, Belica **Drag. Kos**, Vučja Vas za šol. upr. **Zdravko Kovač**, St. Jernej na Dol. **Janko Golob** za šol. upr., Maribor na II. deš. osn. šoli **Rudolf Mencin** (prideljen sres. pogl. v Prevaljah), **Silvester Rode** in **Peter Loparnik**.

— *Nevesela vest.* Kakor imamo poročila se v merodajnih krogih resno razmišlja, da bi se z novim finančnim zakonom dvignila službena doba vsemu uradništvu od 35 na 40 službenih let.

— *Poročila se je tovarišica Ruša Kersnikova* na Brdu z gospodom Gilbert Zupančičem, sodnikom istotam. Čestitamo!

Upokojitve, napredovanja in imenovanja.

POJASNILO.

Na mnoga ustna in pismena vprašanja glede nameščenja v učiteljski službi pojasnjujem, da še niso dospela vsa poročila o začasnem nameščenju nadštevilih učnih oseb in da je nadzornik za osnovno šolstvo teden dni na dopustu. Ko pridejo vsa poročila in se vrne nadzornik, kar se zgodi v najkrajšem času, stavi prosvetni oddelek predloge glede novih nameščenj, oziroma premeščenj. Dotlej naj učiteljstvo čaka in z nepotrebnim beganjem ne komplicira poslovanja. Zlasti ne gre, da nekateri učne osebe odhajajo na svoje službene kraje brez dekreta, dasi morajo biti pravilno razrešene prejšnjega službovanja.

V Ljubljani, dne 7. septembra 1926.

Dr. Drag. Lončar.

— *Imenovanje novincev v mariborski oblasti.* Na predlog prosv. odd. so po čl. 6. in 15. č. z. imenovani v II. kat. 5. sk. s 60% pol. plače (Glej »Ročni zapisnik«, ki ga naročiš v Učit. tiskarni): V Dolini, srez Dolnja Lendava **Marjin Ambrož**; v Zamostju **Milan Erker**; v Nedelici **Alojzij Puppis**; v Bogojini **Josip Prisljan**; v Konjicah **Josip Stopar**; v Ljutomeru **Stanko Zavrtnik**; v Slovenski Bistrici **Franc Vičar**; v Studencih **Josip Bajde**; v Hajdini pri Ptujih **Albert Fras**; v Radvanju **Ivan Dšura**; v Pertoči **Ivan Prisljan**; v Tišini **Ivan Brežel**; v Brezovcih **Viljem Baltezar**; v Vidoncih **Adolf Draxler**; pri Sv. Tomažu **Karel Šopec**; v Sostanju **Jurij Vrežej**; pri Sv. Lenartu **Fran Rogel**; v Znanjavih **Rudolf Pip**; pri Sv. Miklavžu **Aleksander Majhen**; na Bregu pri Ptujih **Albin Podjavoršek**; v Slovenjgradcu **Miroslav Valjak**.

— *Po razpisu na predlog prosv. odd. po čl. 71. je imenovan v Kranju za stalnega učitelja deške osnovne šole* **Vladimir Rojina**.

— *Na predlog prosv. odd. v Mariboru, po čl. 71. v Mariboru za učiteljico II. deš. osnovne šole* **Franja Škof-Kavčič**; za učiteljico II. deške osnovne šole **Jelisava Kokoli**; za učiteljico II. deš. osnovne šole **Matilda Ungar**.

— *Na lastno prošnjo so imenovani:* **Marija Bratkovič-Smerdelj** v St. Janž na Vinski gori; **Zmagoslav Konečnik** v Sv. Vid pri Planini; **Milan Jaklič** v Makole, srez Maribor; **Zora Dolar** v Sv. Jakob v Slov. Goricah; **Karolina Čonč** v St. Jur v Slov. goricah; **Viktorija Črno** v Sv. Križ pri Mariboru; **Kristina Petek** v Prosenjakovce; **Valentina Logar** v Sv. Lenart v Slov. goricah; **Florentina Metlika-Dimnik** na osn. šolo v Slov. Bistrici; **Maks Pivc** na osn. šolo v Žalcu; **Kekec Anton** v Apače, srez Ljutomer; **Matija Tomažej** v Sv. Tomaž pri Ormožu; **Kogoj Ana** v Polzele; **Ana Matek** v Rečico ob Savinji; **Makso Povh** v Sv. Kunigundo; **Rudolf Vižintin** v Sv. Jurij v Slov. goricah; **Drago Perdan** v Strojino; **Albina Golež** v Kebelj; **Marija Pahor-Janežič** v Skaručno; **Klun Hilda** v Makolah; **Angela Porekar** v Središče ob Dravi; **Josip Kržnič** k Sv. Duhu na Ostrjem Vrh; **Karel Krepek** k Sv. Lovrencu na Pohorju; **Marija Mervič** na I. deli meščanske šole v Ljubljani; **Josip Petru** v Kapljo; **Bekar Marta** v Cadrani; **Josip Kržman** v Sv. Janž pri Dravogradu.

Naša gospodarska organizacija.

UČITELJSKI KONVIKT V LJUBLJANI BO ZGRAJEN TEKOM DVEH LET,

če izpolni vsakdo sledeče pogoje:

1. da v svojem razredu uporablja le zvezke Učit. tiskarne;
2. naroča tintne proizvode in ekstrakte le pri tvrdki »Ides« v Kranju;
3. nabavi za svojo šolo šolsko lekarno, ki stane le 350 Din;
4. kupi za svoj razred vsaj 3 izvode zemljevida Gorenjska ravnina (Ljubljana, Kamnik, Kranj, Mežica) à 7 Din.
5. naroči za šolo trokar, požiralnikovo cev in vrtno potrebščine le potom Učit. konvikta;
6. da se oblači le v manufakturo tvrdke Iv. Kosa v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 2;
7. ali konfekcijo tvrdke I. Maček Ljubljana, Aleksandrova cesta;
8. da zdravi svoje zobe le pri g. Vrankarju v Ljubljani;
9. po možnosti nabavi za svojo šolo (potom konvikta) Kosmosova učila iz mehanike, optike, kemije, elektrotehnike;
10. da vsaka šola priredi le eno igro v korist naše mladine (à 300 Din);
11. če vsaka učna moč pridobi v svojem okolišu vsaj po en dar do zneska 100 Din in
12. če se zaveda, da na gospodarski esamostvojitvi in okrepitvi temelji vsakršna stanovska organizacija, in zato
13. plača letno članarino à 100 Din;
14. preračuna dohodke po 573 šolah, 1656 razredov ljubljanske oblasti, 375 šolah, 1316 razredov mariborske oblasti, skupaj 948 šol, 2972 razredov!!

iz nase stanovske organizacije.

Vabila:

— *Vabilo k odborovi seji učit. društva za mariborski šol. okraj*, ki se bo vršila v Učiteljskem domu v Mariboru, Slov. ul. 2, v nedeljo 19. t. m. ob 9. uri jutraj. Dnevni red: društveno delovanje v bodočem društvenem letu. — **Šijanec**, preds.

— *Belokranjsko učiteljsko društvo* zboruje v soboto dne 18. septembra 1926 ob 11. uri v Črnomlju. Dnevni red: 1. ob 11. uri pevska vaja; 2. ob 13. uri: a) odobrenje zadnjega zapisnika, b) poročilo predsedstva, c) poročilo o pokrajinski skupščini — poda tovariš Tončič, č) poročilo o državni skupščini — poda tov.

Štrbenk, d) delovni program za l. 1926/27, c) slučajnosti. Vdeležba stanovska za vest — neopravičeni bodo globljeni! — **Odbor.**

— *Savinjsko učiteljsko društvo za vranski okraj* zboruje v četrtek 16. sept. ob 10. uri na Gomilskem. Poleg običajnih točk sporeda sta tudi poročili tov. F. Rožanca o pokrajinski skupščini v Celju in tov. E. Križve o državni skupščini in kongresu v Beogradu. Ker je urediti nove članske izkaze, je udeležba članska dolžnost. — **Predsednik.**

Ferijalni Savez učiteljstva.

ZAHVALA

»Ferijalnega Udruženja Jugoslovenskega Učiteljstva« ob priliki poučne ekskurzije po Češkoslovaški od 2. do 21. julija t. l.

Ob prihodu v domovino iz bratske Češkoslovaške nam srce narekuje, da izrečemo javno zahvalo vsem, ki so pripomogli z izredno požrtvovalnostjo, da je naša ekskurzija po ČSR v tako polni meri uspela.

Naša prva in najprisrčnejša zahvala našemu Františku Knoufeku, ki nam je v največji meri pridobil toliko ugodnosti na vsej naši poti! Dragi František! Izpolnila se je naša želja in Tvoja objuba, da spoznamo češkoslovaško zemljo, narod, industrijo in kulturo, se je uresničila. Prepričani smo, da boš v naši družbi na vseh naših nadaljnjih potovanjih!

Pri vsej ekskurziji po ČSR smo opazili kar tekmovalno naklonjenosti, gostoljubnosti in to ni izviralo iz formalnosti, ampak iz resnične slovanske ljubezni. Preobširno bi bilo navesti vse one, ki so to ljubezen tudi dejansko dokazali.

Praha: Zahvala stanovaniskemu odboru VIII. vsesokolskega izleta za preskrbo prenočišča v središču Prahe na Vaclavskem trgu.

Pizen: Tov. J. Kocku, A. Ottisu, V. Lančtu, odbornikom učit. jednote, ravnateljstvu pivovarne za vodstvo in gostoljubnost itd.

Hradec Králové, A. Smidu predsedniku učit. jednote »Budec« Králohradech, B. Ryba, ravnatelju mešč. šole in predsedniku Královéhradečkeho krajskeho spolku učiteljstva mešt. škol, K. Sikaček, predsednikom školni rady, vodstvu pivovarne.

Pardubice: Tov. J. Otavi, starosti Sokola dr. Lipčiku, J. Hloušek, g. Još. Zdeněk Raušarju, vrchni finančni rada a spisovatelji itd.

Brno: Tov. Fr. Kiseska, članu mestske rady, dr. Karel Mraček, redakterju okrajni inšpektorju in zastopniku Češko-Jugoslovenske Lige. Vacl. Reilu, preds. učit. jednote, J. Orivanek, preds. pravnih odboru Spolku Učit. K. Nazar, jednotele ustrednjho spolku učiteljskeho na Morave našemu voditelju, na Tatru tov. Dvořačeku, Sokolom in Sokolicam, sokolski godbi, zastopnikom mestne občine za triumfalen sprejem na dostaji, za sijajni banket itd.

Luhacovice: Zastopniku Luhačevic g. Jaudeku, starosti Sokola Zahorvsky, ravnatelju letovišča Fr. Hohaus, Sokolstvu, sokolski godbi itd. za najlepši sprejem, gostoljubnost itd., orkestru za koncert itd.

Zlín: Iskrena hvala g. Bati, imejitelju svetovnoznane tovarne čevljev za brezplačno vožnjo z avtomobili od Luhačevic do Zlina in za gostoljubnost.

Blansko Mačeha: Upraviteljstvu jam v Mačehi za naklonjenost.

ARGUS je naš najboljši Informacijski zavod
ARGUS ima v vseh mestih svoje poverjenike
ARGUS daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnikov
ARGUS - ove informacije so valkdar točne izbrpne in hitre
ARGUS se nahaja v Vuka Karadžića ul. II. Beograd
ARGUS - ov telefon je 6-25, a brzojavni naslov Argus

Šolske zvezke po konkurenčnih cenah, iz najboljšega papirja s pivnikom izdeluje Učiteljska tiskarna v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6. Učiteljstvo opozarjamo, da naj uvede te zvezke v šole in naj zahteva v trgovinah zvezke Učiteljske tiskarne.

Zvezki se prodajajo v korist „UČITELJSKEGA KONVIKTA“ v Ljubljani in „UČITELJSKEGA DOMA“ v Mariboru.

Moravska Ostrava: Fr. Vl. Hrbáč, Er. Bilskyjem, zastopnikom učit. jednoty, Sokolstvu, orkestru, pevcom itd., g. inž. železovlvarne in premogokopa za strokovno vodstvo in razlago, mestni občini itd.

Bratislava: Zastopnikom mesta Sokolstvu, tov. Češko-Jugoslov. Ligi, dunavski paroplovitvi za dopust na Dčvin itd.

Jugoslovenska zahvala mnogim neimenovanim zastopnikom raznih korporacij za pozdrave, nagovore pri banketih itd. Ministrstvu žel. v ČSR za 50% dopust v brzovlakih, vsem Češko-Jugoslov. ligam, češkoslovaškemu tisku in Jugoslovanski štampi za pozornost, češkoslovaškemu narodu za bratsko ljubav, vodstvom znanstvenih inštitucij, zahvala vsem, ki so pripomogli, da smo se počutili v ČSR kakor doma.

S solznimi očmi smo se poslavljali od Vas dragi nam bratje na severu in ko pridete Vi k nam, Vam bomo nudili vse, kar bo v naši moči. Vaša in naša srca pa so klicala: »Do svidenja!«

Končna zahvala Vam, dragi tovarišice) iz vseh pokrajin, ki ste kljub utrujenosti disciplinirano sledili programu ekskurzije. Zanesite vse višje ekskurzije širom naše države med tovariše in šolsko mladino, da bo ekskurzija po ČSR ustrezala namenu tudi v naši domovini!

Za ekskurzijo s ferijalnim pozdravom Vaš

Slavko Mrovlje.

Ljubljana, 23. julija 1926.

Učiteljski pravnik.

—§ Zavarovanje dnevničarjev, kontraktualnih uradnikov in delavcev zaposlenih v državnih napravah in ustanovah. Ker je člen 290. fin. zakona glede obveznega plačevanja zavarovalnine po zakonu o zavarovanju delavcev z dne 22. maja 1922 za osebe zaposlene pri državnih uradih in napravah po svoji redakciji neiasen, je predložil Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu ministru za socialno politiko tozadevno predstavko, na kar je minister izdal z dopisom ministrstva za socialno politiko od 11. junija 1926, broj. 193/IV, sledečo avtentično interpretacijo.

1. Dnevničarji, honorarni in kontraktualni uradniki, kakor tudi delavci zaposleni pri državnih uradih in ustanovah niso oproščeni obveznega zavarovanja po zakonu o zavarovanju delavcev, marveč so oproščeni le od plačevanja prispevkov za to zavarovanje.

2. Ker gori navedene osebe niso torej oproščene obveznega zavarovanja, mora plačati država kot njihov delodajalec v smislu § 35. ZZZ vse prispevke za njihovo zavarovanje. 3. Prispevki za delavsko zbornico in borzo dela se morajo pobirati na dosedani način. Z ozirom na gornji odlok in po sklepu predsedništva Osrednjega urada za zavarovanje delavcev se upostavlja glede zavarovanja gori navedenih oseb stanje, ki je veljalo pred 1. aprilom 1926. Okrožni urad naproša vse prizadete državne urade in ustanove da predložijo z dnem 1. aprilom 1926 ponovne prijave za vse zavarovaniu zavezane osebe.

—§ Izprememba Uradniškega zakona: 315. Mi Aleksander I., po milosti božji in narodni volji kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev, proglašamo in objavljamo vsem in vsakomur, da je sklenila narodna skupščina kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v CVI. redni seji, ki jo je imela dne 23. junija 1926 v Beogradu, in da smo Mi potrdili in potrjujemo Zakon o izpremembi člena 234. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih z dne 31. julija 1923.,* ki se glasi:

Člen 1. Člen 234.** zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih usluž-

* »Službene Novine kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« z dne 31. julija 1926, št. 172. (XLVIII. — 1926.) — »Ur. list« št. 72. z dne 9. avgusta 1926.

** »Uradni list« z dne 12. septembra 1923, št. 299/86 (stran 542.).

TRAŽIMO za tamošnji okrug jednog OFFICIAL DAELER okružnog zastupnika

Udoban posao sa pišačeg stola. Bez stručnog znanja. Znanje njemačkog jezika potrebno. Dohodak 100-150 dolara mjesečno, i kao nuz zaposlenje. Upiti pod „FORDSYSTEM 190“ na oglasni zavod INTERREKLAM d. d., Zagreb I-78, Strossmayerova 6.

bencih z dne 31. julija 1923 se izpreminja ter se glasi:

Člen 234. V času do dne 1. septembra 1929 sme prestati služba državnim uslužbencem in se smejo premeščati državni uslužbenci, razen onih, ki so označeni v členu 224., tudi izven pogojev, določenih v zakonu o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih z dne 31. julija 1923.

Člen 2. Ta zakon stopi v veljavo, ko ga kralj podpiše, obvezno moč pa dobi, ko se razglasi v »Službenih Novinah«.

Našemu ministru pravde priporočamo, naj razglasi ta zakon, vsem Našim ministrom, naj skrbje za njegovo izvrševanje, oblastvom zavodujemo, naj postopajo po nem, vsem in vsakomur pa, naj se mu pokoravajo.

Na Bledu dne 25. julija 1926.

Aleksander s. r.

Minister za prosveto: M. Trifunović s. r. Videl in pritisnil državni pečat čuvar državnega pečata za ministra pravde minister za socialno politiko: M. Simonović s. r. Predsednik ministrskega sveta: Nikola Uzunović s. r. — (Podpis ostalih ministrov.)

—§ Stanarina in osebna draginjska doklada učiteljskih parov, katerih eden je upokojen. Ministrstvo financ je potom ministrstva prosvete Br. 46.654/III., od 18. maja 1926. leta, v zadevi stanarine in osebne draginjske doklade parov drž. uslužbencev-učiteljev, katerih eden je upokojen, dostavilo odlok D. R. br. 44.497/26 od 9. aprila 1926. leta s sledečo vsebino. Molilja ima pravo na celu stanarino od onoga vremena dalje od koga je njezin suprog primao penzijske prinaležnosti, pošto stav III. člana 38. činnovničkog zakona uskračuje pravo na dve stanarine bračnom paru, koji su oboje drž. službenici u istom mestu, koji su dakle bez ograničenja stava III. čl. 38. činnovničkog zakona vsaki primao po jednu stanarino, dok u ovom konkretnom slučaju muž nije više službenik, nego penzioner i kao takav u opće ne prima stanarino. Tako isto ima molilja od gore navedenog vremena dalje, pravo na potpuni lični dodatak na skupoću, ier član 11. Odluke Ministr. Saveta D. R. br. 42.300/24 ograničava pravo na pun lični dodatak naročito samo u slučaju, da su muž i žena aktivni državni uslužbenici u istom mestu; što ovde nije slučaj, ier je moliljin suprog penzioner.

—§ Dodatek za sina v vojni službi. Generalna direkcija drž. račv. razglša pod D. K. br. 53.520/26: Čast nam je vratiti Vam ovaj predmet sa izveštajem, da molio nema prava na dodatak na dete po čl. 42. čin zakona, ier je zanj prestala potreba, da ga izdržava pošto se njegov sin besplatno izdržava u vojnom zavodu. Ako je moliočev sin na odsluženju redovnog roka u vojni, onda bi molioč imao pravo na dodatak po čin. zakonu, dok traje služba redovnog roka, uz dokaz vojne službe.

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v Učiteljski knjigarni v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

—k Mirko Pretnar: V pristanu, 1926. Izdala in založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Cena broširani knjigi Din 24.—, v celo platno vezani Din 32.—, poštnina Din 1.50.

V času, ko so zbirke čiste lirike prava redkost, je izšla knjiga »V pristanu...« pesmi mladega lirika, ki je kot sodruknik Lj. Zvona in Doma in sveta vzbujal pozornost. Ta knjiga nas spet povede nazaj v pristan tih poezij, kakor je vzklikla v dotiku z našo zemljo in ob dihu našega neba. To je čisti odmev resničnih liričnih doživetij, ki jim je tuje vsako hlastanje po duhovnih prenapetostih in neiskrenostih. Prav tako kot vsebina, ki ji je glavna snov nežna erotika in globoko občutenje utripov narave, je tudi oblika zaokroženo mirna in ubrana. Sploh je ta zbirka prelep pozdrav domovini, ki ga pošilja avtor iz Pariza, kjer živi že tretje leto. Zbirko toplo priporočamo vsem tistim, ki so v naših praktičnih časih vendarle še žejni prave umetnosti in radi vzamejo v roko tudi po opremi lepo knjigo.

KUPUJTE SAMO

„Ides“ prvovrsten prašek za črnilo
„Ides“ antracen in kovinasta črnila
„Ides“ pečatni vosek in gummi arab.

Vsi ti izdelki so najboljše kakovosti ter se prodajajo v korist JUGOSLOVENSKE MATICE in jih radi tega vsem cenjenim šolskim vodstvom najtopleje priporočamo

6% popust se spremeni v 10% prispevek „Društvu za zgradbo Učiteljskega Konvikta“.

Ides tvorn. kem. izdelkov, Kranj.

—k »Nova Zabavna knjižnica« za mladino. — Urejuje in izdaja Ant. Kosi. I. zvezek, V Središču ob Dravi 1926. V založbi izdajateljici. — Tovariš Kosi v Središču nam je podal pomlajeno zabavno knjižnico, kar pomeni v današnjih časih že pravo požrtvovalnost. Medtem ko so velika založništva skoro prenehala z izdajanjem knjig, ker menda premalo nese, se oglašajo idealni privatniki. Kot je bila priljubljena stara »Zabavna knjižnica«, tako kaže, da bo tudi nova. Brali smo z otroci n. pr.: »Pravljico o palčku«, ki so je bili prav veseli. Ravnotako drugih pravljic. Čudili so se podjetnosti otrok v povestici »Izza mladih let« in tudi domoljubna sestavka o sv. Savi sta jih zanimala, čeravno smo se o tem že učili. Boljše dvakrat kot enkrat. Smešnicam smo se pa smejali prav na široko. Poučne črtice bo rabil tudi učitelj s pridom pri poučevanju. Tako je v knjižnici zbrana prav pisana snov, za vsakogar nekaj. Cena knjižice je zelo nizka in bi jo lahko kupovali tudi otroci; saj je kot nalašč za domačo otroško knjižnico, na kar bomo morali tudi že misliti. Zeleti je le, da bi javnost podpirala izdajatelja pri njegovem delu in plemenitem stremljenju.

—k Život i rad srpskog društva Crvenog Krsta i društva Crvenog Krsta SHS od 6. febr. 1876 do 6. febr. 1926. Napisal Dr. Hran. M. Joksimović, član Glavnog Odbora — Beograd —. Brošurica nam prikazuje delo srbskega naroda za Rdeči križ, omenja tudi delovanje v tem pravcu v Sloveniji. Iz nje je razvidno, kako globoko je ukoreninjeno delo za Rdeči križ v srbskem narodu in kako se zaveda srbski narod pomena in potrebe tega društva.

—k Nagrobnice. Uredil (v 3. izdaji) Fr. Marolt. V Ljubljani 1926. Izdala in založila Jugoslovanska knjigarna. Prvi izdaji omenjene zbirke je sledil v l. 1909. drugi ponatis, ki je pa tudi hitro pošel. Društva, pevski zbori so stare pesmarice že pogubili in obdelali tako, da so bile že malo porabne. Razmere so kričale po novem ponatisu. Zbirka je po vsebini bogata, pestra, po obliki brez hibe, po zunanji opremi (tisk, vezava, velikost), zelo lična in prav pripravna. Cena (16, odnosno 20 Din za vezan izvod) je mogoča le ob perspektivi na številni odkup. Zato je opomba na 2. strani, ki prepoveduje prepis not, zelo umestna. Zadnji čas je, da nehajo zbori s prepisovanjem tiskanih pesmi. Prepisovanje not je le prevara samega sebe. Računajte čas, trud, papir, obliko, trpežnost, potem pa sodite!

Gibanje učiteljstva in prosvete v drugih državah.

Iz Amerike.

VZGOJNI TEDEN V AMERIKI.

Po ustavi uprizarjajo po celi Uniji ameriških držav vzgojni teden. Predavanja se vrše do vseh krajev in mestih, da se jih lahko ljudstvo svobodno udeležuje. Predavatelje preskrbuje »American Legion«. Leta 1924. je bil sledeči vzpored:

Ponedeljek, dne 17. nov.: Dan ustave.

»Ustava je simbol demokracije in ljudske volje.«

1. Življenje, svoboda, pravičnost, varnost in enakopravnost v razvoju.

2. Kako naša ustava zajamčuje omenjene pravice.

3. Revolucionarji, komunisti in ekstremni pacifisti so nevarni omenjenim pravicam.

4. Ena ustava, ena Unija, ena zastava, ena zgodovina.

Bojna gesla: »Glasovnice mesto puškinih krogel!« »Obvladajmo angleški jezik!« Obiskujmo šole!

Torek, dne 18. nov.: Dan domoljuba.

»Zastava združenih držav je živ simbol ideala učiteljstva naše republike.«

1. Rdeča zastava pomeni smrt, rušenje, uboštvo lakoto bolezen, anarhijo in diktaturo.

2. Pomagajte, da postanejo prisejenci in inozemci naši državljani.

3. Interesirajte se za javnost.

4. Iztrebimo ekstremne revolucionarje.

5. Glasovanje je prva dolžnost patriota.

Bojna gesla: »Amerika čez vse!« »Rdeča zastava pomeni nevarnost!« »Obiskujmo šole!«

Sreda, dne 19. nov.: Dan šolstva in učiteljstva.

»Učitelji je voditelji bodoče Amerike.«

1. Šola je potreba.

2. Učitelji je graditelji nacije.

3. Vpliv šole na bodočo generacijo.

4. Šola kot ustanova produktivnosti.

5. Potrebe šole in družbe.

6. Vpliv glasbe na ljudstvo.

Bojna gesla: »Bolše izobraženo in plačano učiteljstvo: boljši opremljena šolska poslopja!« »Šola je narvišja glavnica naroda!« »Obiskujmo šole!«

Četrtek, dne 20. nov.: Dan analfabetov.

»Dobro izobražene in inteligentne glave so temelji reprezentativne vlade.«

1. Analfabetizem je nevaren narodu.

2. Dolžnosti vsakega Amerikanca napram neizobraženim.

3. Vsak analfabet mora v šolo, da bo čital in pisal.

4. Analfabetizem ustvarja napačna naziranja v narodu.

5. Analfabet sodi samo po tem kar sliši, zato je dovzeten za komunizem.

Bojna gesla: »Likvidacija analfabetizma v letu 1930!« »Vzgoja je največja potreba pravega naroda!« »Besednjak je merilo inteligence!« »Obiskujmo šole!«

Petek, dne 21. nov.: Dan telesne kulture.

»Igrališča in telovadišča pomenijo zdrav in močan narod.«

1. Igrališče za vsakega otroka.

2. Telovadba in higiena za vse.

3. Park za vsako mesto, državo in narod.

4. Pouk, kako se ogneš nezgod, je prava življenska rešitev.

5. Zdrava telovadba za vse.

6. Kultura telesa ustvarja značaj.

Bojna gesla: »Slabo telo slabi duha!« »Bodi športnik!« »Obiskujmo šole!«

Sobota, dne 22. nov.: Dan naroda.

»Skrbeti za dobrobit v občini državni narodu, je dolžnost vsakega državljanca.«

1. Enakopravnost v izobrazbi ameriške dece za oba srola.

2. Bolše šole na deželo!

3. Knjižnica v vsaki občini.

4. Čim bolj se splošnost interesira za vzgojno vprašanja tem bolj se interesira za svojo bodočnost.

5. Dobre ceste ustvarjajo cvetočo družabnost.

Bojna gesla: »Občujmo z našimi sosedi!« »Bodimo pravični napram dečku in deklici z dežele!« »Otrok od danes je državljan od jutri!«

Nedelja, dne 23. nov.: Dan druženja.

»Vera, moralna vzgoja, so potrebni, da dobro vladamo.«

1. Vzgoja v družini.

2. Vzgoja v šoli.

3. Vzgoja v cerkvi.

Bojno geslo: »Pravičen narod ne more propasti!«

Po »L' Ecole et la Vie«.

★

MALI OGLASI

★

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. — Najmanjši znesek Din 5.—

<p>VSE</p> <p>šolske in pisarniške potrebščine knjige lastne in tuje založbe ter sploh vse, kar potrebuje šola in pisarna se dobi po zmernih cenah v knjigarni Učit. tiskarne.</p>	<p>ZVEZKI</p> <p>Učit. tiskarne so najboljše in najsolidnejše in edini ki imajo pivnik. Dobe se v Knjigarni Učit. tiskarne.</p>	<p>Dalje ima nešteto posameznih števil vseh letnikov à 3.— Din komad na razpolago.</p>
<p>ZVONČEK.</p> <p>najboljši mladinski list, izide v najkrajšem času. Naj ne bo šole, ki bi ga pogrcšala.</p>	<p>UPRAVA ZVONČKA</p> <p>ima več vezanih in nevezanih letnikov na prodaj in sicer boljše vezane à 60.— Din, navadno vezane à 45.— Din in nevezane à 30.— Din.</p>	<p>ROČNI ZEMLJEVID</p> <p>Prekmurja - Medjimurja, Celjske kotline ter Spodnjega slova. Posavja je izdal Učit. dom v Mariboru, odobrilo pa ga je Ministrstvo prosvete z dne 19. VII. 1926 O. N. br. 2715 kot učni pripomoček za osnovne me-</p>

ZALOGA BARV, TUŠEV IN RADIRK
POVSOD NA ZALOŽI — TISKOVINE NA ZAHTEVO
GÜNTHER WAGNER, WIEN X./1.